

Povestea unei vieți

Partea VIII

Picaje cu Aviasan

"Umbre" și "dușmanii poporului"

*Singurul paradis din care nu putem fi goniți
decât cel mult de o boală este memoria.*

De **Stefan Kecskemeti**

În foarte scurt timp, m-a pasionat epidemiologia care are ceva din munca de detectiv, și m-am angajat plener alături de șeful meu în investigații și cercetări. Am participat la o serie de comunicări științifice fiind cooptat în mai multe lucrări. În cei trei ani cât am lucrat în acest colectiv s-au publicat trei lucrări în revista de specialitate, am fost acceptat în colaborări la Institutul de Igienă, dar și în Clinica de Infecto-contagioase din Timișoara. O lună am fost în schimb de experiență la catedra de Parazitologie din Cluj pe probleme de malarie. Cădea în responsabilitatea mea acțiunea antiexantematică, moștenire a războiului mondial, evidența și controlul purtătorilor de germeni de febră tifoidă, investigarea bacteriofagilor din valea Mureșului. Participam la campania antimalarică susținută de Stația de Malarie din Pâncota, am participat și la lămurirea unor cazuri mai speciale, ca, de exemplu, epidemia de febra Q printre studenții facultății de Medicină Veterinară.

Într-o vară, într-o echipă complexă am participat la screeningul complet parazitologic al populației unei localități izolate Arăneag, din țara Zărandului. Din inițiativa Institutului de Igienă, am fost la Brad pentru a investiga infestația copiilor coreeni în refugiu la noi cu paragonimază. Am fost foarte mândru de depistarea primului caz de strongiloidoză din țara noastră, identificată după manualul lui Doerr, confirmată ulterior de Clinica din Timișoara. Mai târziu, am participat activ la campaniile cu Aviasanul. Direcția Sanitară în care eram ca și acasă avea un biplan în acest scop. Erau luni în care am avut peste 30-40 ore de zbor, o treabă plăcută, dar având ca urmare stricta mea supraveghere din partea Securității care, aflate ulterior, mă bănuia că vreau să fug cu șeful meu la Tito. Am trecut prin peripeții uneori hazlii, ca de exemplu invitarea „umbrei” mele la cină. Am mai spus că, mai ales iarna, am cinat adesea în restaurante. Aici, cum am mai amintit, eram înconjurat de tot felul de figuri ciudate, pictori ratați, poeți dintre care unul, plecat mai târziu în Israel, a și ajuns foarte cunoscut, bolnavi mintali, psihopați și bețivi. La un moment dat, am observat că un tip scund, cam de vârsta mea, șede seri de-a rândul la masa vecină. Plecând spre casă, într-o seară, după ce dau colțul, îl văd urmărindu-mă. L-am abordat direct: "Domnule, dacă ai sarcina să mă supraveghezi, hai să stăm împreună la masă". M-am prezentat, săracul a făcut fețe, fețe.

Pe vremea aceea în care cravata și pălăria erau proscrise ca simboluri burgheze, purtam întotdeauna cravată, din toamnă până-n primăvară o pălărie verzuie de vânătoare, iar în sezonul de tranziție un trenchi cu căptușeală ecosez primit din pachet de la mătușa mea din Germania, pantofi crep cu talpă groasă și tocuri de cel puțin 6 cm și fumam pipă. Într-o zi, astfel echipat, sunt trimis la București pentru ceva achiziții de materiale. Nu spun, arătam cam straniu față de ceilalți călători. Astfel am fost abordat discret la gară și invitat într-o încăpere a organelor puterii. Începe audierea mea, le explic că sunt trimis în capitală într-o misiune. Întrebat dacă am delegație, le-o dau, deodată sunt salutat cu respect, mi se cer scuze pentru deranj și sunt condus la tren. La Minister observ că pe delegația mea completată de domnul Vânătoru cu scrisul său bătrânesc, aducând puțin a gotic, MSPS semăna mai mult cu MSS, adică Ministerul Securității Statului. Secretara Direcției la care m-am prezentat nu a înțeles pentru ce m-a pufnit râsul seara la "Mon Jardin", unde i-am explicat pățania.

În acest local plăcut, botezat mai târziu "Cina", pentru a evita nume occidentale, cânta la pian Jancsi Kőrössy un jazz autentic și puteai vedea la mese o grămadă de figuri din lumea teatrelor, artelor de toate genurile. Eu cel puțin nu am frecventat în capitală decât acest local sau Carul cu Bere. La prânz în schimb luam câte o ciorbă de burtă într-una sau alta dintre bombele numite zahanale. Asta mai târziu, când am primit și o jumătate de normă în plus și am adunat sume frumoșele din banii pe delegație, 18 lei pe zi în afara Raionului Arad, plus 5 lei pentru cazare. La școala sanitară stagiile le făceam prin spitale în paralel cu studenții anilor 5 și 6. Astfel ne-am cunoscut. În acele timpuri, absolvenții de facultate obligatoriu trebuiau să facă un stagiu de trei ani la țară. Atunci când am ajuns organ de teren, am găsit în cele mai îndepărtate dispensare cunoscuți morți de plictiseală. Doar puțini aveau o motocicletă cu care mai dădeau o raită prin oraș, fiind bucuroși să schimbe o vorbă cu un cunoscut care le mai aducea câte o bârfă din Timișoara. Aproape peste tot am fost bine primit, mâncarea nu m-a costat nimic, cazat am fost, deși pe delegație era specificat fără cazare, așa că acești bani îmi rămâneau curat. După câte 60 de ore de zbor aveai drept la un drum dus întors cu orice cursă TAROM până în capitală. Cele mai amuzante călătorii erau cu cursele de transport marfă. Ședeai pe unde apucaii, pe cutii, lăzi, sau pe jos. Piloții nu trebuiau să menajeze pasagerii, așa că aeronava, mai ales în lunile iunie și de toamnă, se scutura câteodată zdravăn prin golurile de aer deasupra Carpaților. Puteai ajunge la Băneasa destul de șifonat cu aceste Douglasuri antice.

Zborurile Aviasan cu biplanul sovietic au fost o plăcere, primul pilot Gavrilu, poreclit Gâgă, a luptat în război pe o Stuka despre care se știa că la bombardamentele în picaj, pilotul pierdea cunoștința prin anemie cerebrală, revenirea la nivelul de pornire făcându-se automat. Desigur, asemenea picaje cu anemie cerebrală însumându-și efectele afectează creierul, așa că omul meu și-a permis tot felul de bravuri. Pe atunci nu existau radare civile, țara era împânzită de puncte de observație mai mult sau mai puțin ascunse vederii de sus, cu menirea de a supraveghea orice mișcare. Nu se putea decola decât cu avizul expres al Bănesei. Bănuiesc că un sistem radio de comunicare lega aceste puncte cu centrul. Știam bineînțeles cam pe unde erau aceste puncte și, cum scăpam de proximitatea lor, începea circul. Gâgă știa că niciodată nu mi s-a făcut rău, așa că cu mine mergea

orice figură. Descoperea câte un iepuraș pe câmp, țuști după el, urca apoi în lumânare pe cer și rotindu-se pe unul dintre aripi în vrilă, se făcea că ne prăbușim. S-a întâmplat de mai multe ori să fim așteptați pe marginea pistei de domnul Bota, comandantul aeroportului, cu groaznice injurii, fiind sesizat din București de probleme, printre altele, prăbușirea noastră. Odată, trimiși după o gravidă în satul Pilu, la granița maghiară, am intrat într-o ceață de nu se vedea mai nimic. Pentru a se orienta, Gâgă a coborât deasupra copacilor și am reușit să ne întoarcem cu bine fără a putea ateriza după femeie. Apropiindu-ne de pista aeroportului, iar l-am zărit pe domnul Bota. Ce scandal ne-a făcut, pactul de la Varșovia a sesizat Bucureștiul, că am încălcat spațiul aerian al țării vecine și prietene, Republica Populară Ungară. La un moment dat, acest inimos pilot, sub influența alcoolului, a greșit lozinca (în anii '50 cine călca în străchini putea să dispară pentru mulți ani de pe orizont) și a fost înlocuit de un cadru tânăr, crescut de popor. Acest tânăr a fost un foarte bun pilot, dar pentru mine prea reținut și sobru, posibil și „informat” de „organ” despre mine. Pe atunci lumea „bună” a început să se împartă în „organe” și „cadre”.

Fiind într-un fel intim cu personalul aeroportului, am fost invitat la inaugurarea primului sistem de intercomunicare verbală al aviației civile. Până atunci se comunica în codul Morse. Atunci am aflat că fiecare avion are un prenume, YR era numele, dar prenumele era fie Tudorana Dumitru, fie Tudorana Petru, după inițialele YR TAD ; YR TAP etc. Am cunoscut și limbajul nu prea salon al acestor minunați și temerari cavaleri ai aerului, plini ca și marinarii de superstiții, fiind expuși permanent posibilității unui accident fatal.

La Mocrea, sub poalele dealului care răsare cu totul neașteptat din șesul plat ca fundul unei farfurii, era un mic aeroport pentru școală de zbor. Aici se făcea și planorism, unul din visurile mele din copilărie niciodată împlinit din cauza originii sociale. O singură dată mi-a fost dat să mă urc într-un planor condus de un pilot căruia i s-a făcut milă de mine; nu știu cu ce ocazie, comandantul plecase la Arad și „când pisica nu e acasă...”. A fost un eveniment de neuitat. Era o zi minunată de toamnă, curenții ascensionali la maxim. Lansarea s-a făcut cu ajutorul unui cablu rulat pe o tobă. În curând, aparatul a luat înălțime și eu pluteam între pământul colorat în feericele tonuri ale toamnei și cerul azuriu, ascultând o muzică divină, simfonia vântului, un fel de zumzet fin modulat care m-a purtat într-o lume ca de

vis. Până atunci nu mi-am putut închipui că aerul cântă. Ce deosebire față de zborurile „mecanice” ale aparatelor tractate de motoare cu elice sau mai târziu de jeturile turbinelor. Aici simțeați acordul omului cu puterea naturii, o împerechere pasională a două forțe ale creației.

Biplanul Aviasanului juca atât rolul de „ambulanță” în cazuri de urgență, mijloc de transport pentru diverse materiale sanitare, vaccinuri, seruri, substanțe pentru probe biologice care se parașutau în aeroporturile mici, semnalizate de colțurile vopsite în alb ca terenurile de fotbal și prevăzute într-unul din colțuri cu un sac de vânt. În foarte scurt timp am ajuns să cunosc cele mai ascunse unghere ale regiunii - satele geometrice ale câmpiei de vest, cu majestuoasa panglică argintie a Mureșului, cu șerpuitoarele volute ale celor două Crișuri pe atunci încă nepoluate, precum și linia dreaptă a canalului morilor, creșterea lină a terenului spre podgoriile Aradului care urca la înălțimile potolite ale țării Zărandului și ale munților Codru Moma. Spre nord est, urcușul mândru al munților Bihor. În această zonă, caracterul satelor se schimbă. Ele ocupă teritorii enorme, mai întinse ca ale orașului Cluj, dar cu grupuri de case răspândite în crânguri fermecătoare, după cum urma să le cunosc prin peregrinările mele în anchetele epidemiologice obligatorii în bolile transmisibile din grupa „A”, grupă, după cum am mai amintit, declarată secret de stat cu coduri prin 1953.

În aceste crânguri am cunoscut oameni interesanți, deosebit de inteligenți, citiți, preocupați de probleme filozofice. În fiecare comună exista încă cel puțin un „american” chiabur chinuit de oamenii partidului, întors prin anii '20-'30 cu un cheag din emigrația, azi am zice economică, din Statele Unite. Acești bătrâni au adus cu ei nu numai un pumn de dolari cu care și-au încropit o gospodărie uneori bine condusă pe baza cunoștințelor dobândite în lumea marilor ferme, dar și mai mult sau mai puțin confuze idei ale sectanților care împânzesc țara tuturor libertăților. În acest fel, diverse grupări de „pocăiți” ale aceluiași cult își practica crezul în zeci de modalități. Proscrise de putere cu predicatorii laici, persecutați în fel și chip, aceste crezuri pare-se că au răspuns mai bine nevoii oamenilor chinuți de colectivizare, cote, violența organelor „muncitorești” ale miliției etc. trimiși să îi jecmănească în numele unei „unități dintre sat și oraș”. Puterea care la începutul luptei de clasă ne făcea ca seară de seară să încercăm a face inventarul celor dispăruți, termenul era

„ridicați” de pe stradă sau de acasă, ținuți în beciurile securității vigilente, în pușcăriile de la Gherla, Aiud, Sighet, Pitești și în alte nenumărate locuri, cum ar fi Canalul Dunărea - Marea Neagră, finalizată abia în „anii lumină” ai lui Ceaușescu. Teroarea de la sate nu a ajuns decât fragmentar la urechile noastre, dar în fiecare localitate erau câteva victime ale haidamacilor înarmați cu pistoale, chipurile întru apărare față de dușmanii poporului. Încă se continua vânătoarea de oameni în vederea lichidării nenorociților care se refugiaseră în munți. În școli se preda balada „Lazăr de la Rusca” a lui Dan Deșliu. Erau la modă poeziile unui Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, după ce „marele A.Toma” cu care am fost chinuți noi la școală, surrogat de poezie în locul lui Eminescu cel datat filosofiei pesimiste a lui Schopenhauer, niște barzi similari unui Păunescu sau Vadim Tudor, lingăii ceaușismului de mai târziu. Nu mă pot abține de minime comentarii și comparații cu zilele noastre în blestemata, așa-zisă tranziție.

Povestea unei vieți, de Stefan Kecskemeti

Partea I

Pe urmele copilăriei și strămoșilor în Timișoara de altădată

http://www.bjt2006.org/SK_Pe_urmele_copilariei_0316.pdf

Partea II

Educație la mijloc de veac

Cămăși verzi – cămăși maro

http://www.bjt2006.org/SK_Educatie_la_mijloc_de_veac_0816.pdf

Partea III

Conacul bunicii – raiul pe pământ

Messerschmidt, Titobus și pom de Crăciun în văzduhul timișorean

http://www.bjt2006.org/SK_Conacul_bunicii_1016.pdf

Partea IV

23 August 1944 – Speranțe de pace și dicționare ruso-române

Între soldați și refugiați, între bombe, cămile și un pui de leu

http://www.bjt2006.org/SK_23august_1316.pdf

Partea V

Tâlhării și bombe atomice. Petru Groza și Poporul

La Liceul Piarist: "Ești un cretin! Ieși afară!"

Explozii și bătaie cruntă, zeamă de varză, șerpi și altele

http://www.bjt2006.org/SK_Talharii_si_bombe_1616.pdf

Partea VI

Pășanii cu aligatorul Ali, cu pistoale rătăcite, cu un radio ilegal...

Despre cărți, cinema, muzică și... dragoste

1948 – anul în care au început calamitățile

Primii pași în domeniul medical

http://www.bjt2006.org/SK_Patanii_cu%20aligatorul_Ali_2516.pdf

Partea VII

Vânătoare de flebotomii în preajma lui Tito

Romul și biscuiții fac minuni

Din floare în floare

http://www.bjt2006.org/SK_Vanatoare_de_flebotomii_3516.pdf